

GEZOND GEWICHT IN DRENTHE

Lessen voor Samenwerking en Samen Leren

Drenthe kampt met grote gezondheidsverschillen en een complex netwerk van organisaties die zich inzetten voor het stimuleren van een gezond gewicht. Dit feitenblad ontsluit de belangrijkste lessen uit een praktijkgericht onderzoek naar meerlaags samenwerken (samenwerken over de grenzen van bestuurslagen heen) en samen leren binnen dit thema, met het oog op overdraagbaarheid naar andere regio's.

Wat is onderzocht?

Onderzocht is hoe meerlaagse samenwerking tussen diverse organisaties, bestuurslagen en inwoners in Drenthe bijdraagt aan het behouden en stimuleren van een gezond gewicht. Zowel provinciaal als lokaal zijn samenwerkingsverbanden tussen gemeenten, GGD Drenthe, zorgverzekeraars, welzijn, sport, huisartsen en onderwijs betrokken. Hiertoe is een exemplarisch beeld geschetst van drie gemeenten (Emmen, Coevorden, Tynaarlo), representatief voor landelijke versus stedelijke en kleine versus grote gemeenschappen. Centraal stond in hoeverre gemeenten, organisaties en professionals gezamenlijk optrekken en op welke manier zich een lerend netwerk ontwikkelt. Doel was inzicht te krijgen in de echte synergie tussen beleid, uitvoering en ervaringsleren en welke actoren -van huisartsen tot buurtsportcoaches- daadwerkelijk dicht bij de inwoners opereren.

Hoe is dit onderzocht?

Het onderzoek betreft een praktijkgericht actieonderzoek tussen oktober 2022 en november 2023. Er is gebruik gemaakt van documentanalyse van beleidsprogramma's, preventie- en sportakkoorden en gemeentelijke notities uit Emmen, Coevorden en Tynaarlo. Daarnaast zijn semi-gestructureerde interviews afgenomen met bestuurders van GGD Drenthe, Zorgbelang Drenthe, SportDrenthe, Dokter Drenthe, Zorg1punt5 en wethouders van de drie eerdergenoemde gemeenten. In drie focusgroepsessies met beleidsadviseurs en -medewerkers is dieper ingegaan op samenwerking en lerend vermogen. Binnen de focusgroepen en interviews zijn bestuurders en beleidsadviseurs gevraagd via een systeemopstelling in kaart te brengen welke actoren betrokken zijn in de samenwerking voor gezond gewicht. Een online enquête onder praktijkprofessionals (10 respondenten) en korte papieren enquête onder inwoners (34 respondenten) leverden aanvullende data.

KERNBOODSCHAP

Zonder integrale samenwerking en structureel leren, blijft gezond gewicht een lastig te realiseren doel. Drenthe toont waar de kansen liggen



KERNINZICHTEN

Complexe netwerken zonder duidelijke regie

Er is een grote diversiteit aan betrokken partijen op het gebied van gezondheid, preventie, sport en welzijn. Samenwerking is er wel, maar versnipperd en vaak binnen de eigen domeinen. Er ontbreekt structurele afstemming tussen beleid, uitvoering en inwoner.

Cruciale spelers staan dicht bij inwoners

Huisartsen, scholen, buurtsportcoaches en diëtisten spelen een centrale rol in signalering en begeleiding. Echter, zij zijn zelden betrokken bij het opstellen van beleid of het bepalen van de koers.

Beleid ≠ praktijk

Hoewel beleid vaak refereert aan begrippen als Positieve Gezondheid, blijkt de doorvertaling naar de praktijk beperkt. Thema's zoals gezond gewicht zijn opgenomen in beleidsstukken, maar worden in de uitvoering onvoldoende opgepakt.

Samen leren is ongeorganiseerd

Op uitvoerend niveau vindt informeel leren plaats, vooral via externe netwerken en bijeenkomsten. Beleidsmatig en bestuurlijk leren is nauwelijks georganiseerd; er is behoefte aan meer kennisdeling, reflectie en het leren van uitdagingen.



10 Aanbevelingen voor beleid en praktijk

Waarom dit ook relevant is voor andere regio's

Het Drentse voorbeeld maakt zichtbaar wat veel gemeenten ervaren: het stimuleren van een gezond gewicht vraagt niet alleen samenwerking, maar ook structureel samen leren, regie op samenhang en het actief betrekken van professionals én inwoners. De aanbevelingen in deze factsheet zijn breed toepasbaar.

1 Zorg voor integrale benadering

Investeer in benaderingen die fysieke, mentale en sociale gezondheid combineren.

2 Werk domeinoverstijgend samen

Integreer gezondheid in alle domeinen (zorg, onderwijs, ruimtelijke ordening, schulddienstverlening).

3 Verbind eerstelijnszorg met welzijn en preventie

Stimuleer samenwerking tussen huisartsen, welzijnswerk en buurtsportcoaches voor vroegsignalering en doorverwijzing.

4 Bied structurele ondersteuning aan scholen

Scholen zijn essentieel voor preventie, maar missen vaak de middelen. Investeer in de gezonde schoolaanpak en ondersteuning vanuit jeugdgezondheidszorg (JGZ).

5 Operationaliseer Positieve Gezondheid

Leid professionals op en ontwikkel concrete methoden om dit gedachtegoed praktisch toe te passen.

6 Betrek inwoners actief

Werk via co-creatie en participatie. Vraag wat werkt voor inwoners en sluit aan bij hun leefwereld.

7 Zet nadrukkelijk in op preventie

Stimuleer gezonde leefstijl via werkgevers, sportverenigingen en scholen, ook al ligt hier geen formele taak.

8 Structureer kennisdeling en samen leren

Faciliteer intervisie, themabijeenkomsten en gezamenlijke reflectiementen tussen en binnen organisaties.

9 Monitor, evalueer en leer van wat niet werkt

Voer structureel monitoring en evaluatie uit. Neem evidence-based beslissingen en stop met ineffectieve programma's.

10 Regie boven projectmanagement

Zet in op netwerkregie en programma's in plaats van losse projecten.



Dit onderzoek is mede mogelijk gemaakt door ZonMw op basis van de gehonoreerde ZonMw aanvraag 'Drenthe Samen Gezond'. De hoofdaanvrager van het project is de gemeente Coevorden. Het onderzoek, behorend bij dit project, is uitgevoerd door de Hanzehogeschool en het Alfa-college in samenwerking en in afstemming met CMO STAMM, GGD Drenthe, Stichting Zorgbelang Drenthe en de programmamanager Drenthe Samen Gezond in Beweging. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met info@drenthesamengezond.nl.

